

پول، رسانه و بحران آب و هوایی

جان اسکیلز ایوری

اشاره‌ی مترجم: بحران آب‌وهوایی هر روز ابعاد تازه‌تر و فاجعه‌بارتری از خود را به نمایش می‌گذارد. موضوع بود و نبود بشریت در میان است. بحران آب‌وهوایی امری جهانی است و به راه‌حل‌های جهانی و همکاری «همگان» نیاز دارد. نادیده گرفتن آن مترادف از بین رفتن، کار، رفاه و امنیت برای همگان زحمتکش‌شان و بهره‌کشی و انباشت هرچه بیش‌تر برای سرمایه‌داری و شرکت‌های غول‌پیکر جهانی است. فاجعه‌ی آب‌وهوایی و زیست‌محیطی سبب جنگ‌ها و ستیزه‌های گسترده‌ای در بین مناطق و ملت‌ها می‌شود و می‌تواند تمدن بشری را در آستانه‌ی نابودی کامل قرار دهد. اما حل قطعی بحران آب‌وهوایی و مبارزه با آن نمی‌تواند از بستری جز مبارزه با سرمایه‌داری و منطق انباشت سرمایه گذر کند. به قول جان بلامی فاستر: «برای نخستین بار در تاریخ بشر، ما با مسأله‌ی بقای محیط زیست در مقیاس جهانی روبه‌روایم، مسأله‌ای که متفکران سده‌ی نوزدهم، از جمله مارکس و انگلس، به‌ندرت می‌توانستند تصویری از آن داشته باشند (هر چند مارکس را باید یک استثنا شمرد). با این همه، بدون پذیرش رویکرد مارکس و انگلس در نقد انباشت سرمایه، حتی نمی‌توان ذره‌ای از مجموع مسایلی را که اکنون در برابر ما قرار دارد دریافت. خطاست که پاسخ مسایل زیست‌محیطی را، به نام گونه‌ای «پسامدرنیته»ی مجرد و بی‌شکل، در رد «مدرنیته» و نفی شیوه‌های تفکری که نقدی نظام‌مند از سرمایه‌داری به دست می‌دهند جست‌وجو کنیم. به بیان دقیق‌تر، باید ضرورت رویارویی جدی با مدرنیته - و بیش از همه مدرنیته‌ی سرمایه‌داری- را پذیرفت و آن را دگرگون ساخت. ناگفته پیداست که در غیر این صورت نابودی جهان زنده‌ای که می‌شناسیم حتمی است و توده‌ی عظیم

بشریت در این کار چیزی جز زنجیره‌هایش را از دست نمی‌دهد، اما سیاره‌ای را نجات می‌بخشد.^۱»

مشکل اصلی که جهان در تلاش برای اجتناب از تغییر فاجعه‌بار آب‌وهوایی با آن روبه‌روست محدودیت زمانی است که در اختیار داریم. برای نجات تمدن انسانی و زیست‌کره‌ی زمین از تأثیرات فاجعه‌بار تغییر آب‌وهوا، به اقدام عاجل نیاز داریم. اما بسیج افکار عمومی برای اقدام عاجل موردنیاز دشوار است، چراکه حادثترین تأثیرات گرمایش در آینده‌ی درازمدت رخ خواهد داد.

با این حال، در گزارش اکتبر ۲۰۱۸، سازمان بین‌دولتی تغییر آب‌وهوایی، از زبانی بسیار نافذ برای بیدار کردن دست کم بخشی از افکار عمومی استفاده کرد: کودکانی که آینده‌شان در خطر است. در ادامه، خلاصه‌ای از سخنرانی گرتا تونبرگ، فعال ۱۶ ساله‌ی سوئدی در زمینه‌ی مسایل آب‌وهوایی را می‌آورم، که در مجمع اقتصاد جهانی داووس در ژانویه‌ی ۲۰۱۹ ایراد کرد:

«خانه‌مان آتش گرفته است. من این‌جایم تا بگویم خانه‌مان آتش گرفته است. براساس گزارش سازمان بین‌دولتی درباره‌ی تغییر آب‌وهوایی ما برای اصلاح اشتباه خود کم‌تر از ۱۲ سال فرصت داریم. تا آن زمان، باید تغییرات بی‌سابقه‌ای در تمام جنبه‌های جامعه رخ بدهد، از جمله کاهش گازهای گل‌خانه‌ای CO₂ تا حداقل ۵۰ درصد...»

^۱ به نقل از: جان بلامی فاستر، مارکس و محیط زیست، ترجمه‌ی محمود متحد، در پسامدرنیسم در بوته‌ی نقد (نشر آگه).

«در این جا، داووس - مانند هر جای دیگری - همه درباره‌ی پول صحبت می کنند. به نظر می رسد که پول و رشد نگرانی های اصلی ما هستند.

«و چون پیش از این هرگز با بحران آب و هوایی به عنوان بحران برخورد نشده است، مردم به سادگی از تمامی پی آمدهای آن بر زندگی روزمره‌ی ما آگاهی ندارند. مردم نمی دانند که چیزی به عنوان بودجه‌ی مقابله با اثرات انتشار گازهای گلخانه‌ای وجود دارد، و (نمی دانند) این بودجه چه گونه کماکان به شدت اندک است. لازم است این بودجه امروز تغییر کند...»

پول جنون رشد را به پیش می راند

«هرکسی که به رشد بی نهایت چیزهای فیزیکی روی سیاره‌ای که از لحاظ فیزیکی محدود است اعتقاد دارد، یا دیوانه است یا اقتصاددان.» (کنت ای بولدینگ، ۱۹۱۰-۱۹۹۳)

اقتصاددانان (به جز چند استثنای قابل توجه) مدت هاست طوری رفتار کرده اند که گویی رشد مترادف سلامت اقتصادی است. اگر تولید ناخالص ملی کشوری به طور پیوسته تا ۴ درصد در سال رشد کند، اکثر اقتصاددانان آن را تأیید می کنند و می گویند که اقتصاد از سلامت برخوردار است. آنان بر این باورند که حتی اگر اقتصاد رشد سریع تری داشت، بازهم از سلامت بیش تری برخوردار می شد. اگر نرخ رشد سقوط کند، تشخیص می دهند اقتصاد دچار بیماری شده است. اما، روشن است که در یک سیاره‌ی محدود، نه رشد جمعیت و نه رشد اقتصادی نمی تواند به صورت نامحدود ادامه یابد.

بدون شک حتی اقتصاددانان دیوانه‌ی رشد بیش‌تر هم می‌دانند که رشد بی‌پایان در یک سیاره‌ی محدود، از لحاظ منطقی ناممکن است. اما با کوتاه‌بینی خودخواسته از نگاه به آینده‌ی فراتر از یک یا دو دهه خودداری می‌کنند. بحران آب‌وهوایی همه‌ی این مسایل را تغییر داده است، چراکه اکنون نجات آینده‌ی درازمدت کودکان و نوه‌هایمان عاجل‌ترین وظیفه‌ی ماست. آینده‌ی درازمدت تمدن بشری و زیست‌کره‌ی زمین اکنون باید مهم‌ترین اولویت ما باشد.

کل سیستم اقتصادی ما باید اصلاح شود

اندیشه‌های کهنه و شاخص‌های کهنه‌ی اقتصادی دیگر در خدمت ما نیست. از منظر چشم‌انداز زیست‌محیطی، تولید ناخالص ملی یک کشور نشان نمی‌دهد که اقتصاد خوب کار می‌کند، بلکه تقریباً برعکس. تولید ناخالص ملی معیاری شده است برای نشان دادن این که اقتصاد با چه سرعتی دارد محیط زیست را نابود می‌کند.

شیوه‌ی زندگی تغییر می‌کند اما تیره‌روزی کماکان باقی است

اقدام‌های عاجلی که برای اجتناب از تغییر فاجعه‌بار آب‌وهوایی لازم است بر شیوه‌ی زندگی تأثیر می‌گذارد، اما لزوماً خوشبختی ما کم‌تر نخواهد شد. آیا واقعاً از ماندن در گره‌های ترافیکی لذت می‌بریم؟ وقتی استفاده از دوچرخه و وسایل حمل‌ونقل عمومی را جایگزین استفاده از اتوموبیل شخصی (به جز در مواردی که واقعاً ضروری است) کنیم کماکان می‌توانیم خوشبخت باشیم. بدون مسافرت هوایی به مقاصد تفریحی هم می‌توانیم کماکان خوشبخت باشیم. با خانواده‌های کوچک‌تری که برای تثبیت و کاهش نهایی جمعیت جهان لازم خواهد بود هم می‌توانیم کماکان خوشبخت باشیم.

عدالت اجتماعی و عدالت آب‌وهوایی را هم‌زمان هدف قرار دهیم

سیستم‌های اجتماعی و اقتصادی به‌شدت موفق کشورهای اسکاندیناوی، همراه با سیاست‌های عالی آن‌ها درخصوص انرژی‌های تجدیدپذیر، نشان می‌دهد که می‌توان مقابله با وضعیت عاجل آب‌وهوایی را هم‌زمان با کاهش نابرابری‌های اقتصادی و فراهم کردن خدمات مورد نیاز مانند مراقبت‌های بهداشتی رایگان، تأمین اجتماعی و آموزش عالی رایگان هدف قرار داد.

ما از عهده‌ی نیو دیل سبز برمی‌آییم

مفهوم نیو دیل سبز که اخیراً در ایالات متحده و بسیاری کشورهای دیگر از آن حمایت شده است، هم‌زمان فوریت آب‌وهوا و مسایل اجتماعی - اقتصادی را هدف قرار داده است. نیو دیل سبز از اقدام گسترده‌ی دولتی برای ایجاد زیرساخت انرژی تجدیدپذیر، هم‌زمان با توجه به بیکاری از طریق مشاغل سبز جدید حمایت می‌کند. منتقدان می‌گویند «ما از عهده‌اش بر نمی‌آییم». آنان اشتباه می‌کنند. آن چه نمی‌توانیم تحمل کنیم بی‌عملی است، چون کل آینده‌ی تمدن بشری و زیست کره در خطر است.

ما به‌سادگی می‌توانیم با کاهش هزینه‌های نظامی، که در حال حاضر بالغ بر ۱.۸ تریلیون دلار در سال است، و با افزایش مالیات بر افراد بسیار ثروتمند و شرکت‌ها نیو دیل سبز را تأمین مالی کنیم. اغلب رأی‌دهندگان طرفدار عدالت اقتصادی بیش‌تر و آینده‌ی ایمن درازمدت برای نوادگان‌شان هستند. اقدام امروز ما ادای دین به نسل‌های آینده است.^۱

^۱ من به‌تازگی نگارش کتابی با عنوان «پول، رسانه و بحران آب‌وهوایی» را به اتمام رسانده‌ام که در آن اقدام عاجل آب‌وهوایی را از منظر علم اقتصاد مورد بررسی قرار داده‌ام. این کتاب از برخی نوشته‌های

ترجمه‌ی داود جلیلی

درباره‌ی نویسنده:

جان اسکیلز ایوری John Scales Avery شیمی‌دان نظری در دانشگاه کپنهاگ است. او برای کتاب‌ها و انتشارات پژوهشی در شیمی کوانتوم، ترمودینامیک، تکامل، و تاریخ علم معروف است.

پیوند با منبع اصلی:

Money, Media And The Climate Crisis

قبلی‌ام درباره‌ی اقدام عاجل آب‌وهوایی بهره‌می‌برد اما اساساً مطالب جدیدی را دربر دارد. از خوانندگان می‌خواهم تا کتاب را از آدرس‌های زیر دانلود، و نشانی‌ها را برای دوستان دیگری که ممکن است علاقمند باشند بفرستند:

<http://www.fredsakademiet.dk/library/Money.pdf>

اگر نسخه‌ی چاپی مورد نظر باشد می‌توانند از نشانی زیر خریداری کنند:

<https://www.lulu.com/>

کتاب‌ها و مقالات دیگری را می‌توان از نشانی زیر دانلود کرد:

<http://eacpe.org/about-john-scales-avery/>